

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
ZESPÓŁ REALIZACJI
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17
INTERNET: <http://www.cbos.pl>

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89
E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/175/99

PREFERENCJE PARTYJNE W LISTOPADZIE

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, LISTOPAD '99

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Listopadowy sondaż¹ realizowaliśmy w politycznie gorącym okresie. Kontynuowane były protesty różnych grup zawodowych. Swoje niezadowolenie demonstrowali górnicy - w przeznaczonej do likwidacji kopalni „Siersza” część załogi na znak protestu zamurowała się. Jednodniowy, ogólnopolski strajk zapowiedzieli również nauczyciele. Sejm odrzucił w pierwszym czytaniu projekt ustawy dekomunizacyjnej autorstwa AWS. Przesądziły o tym głosy posłów SLD, UW i PSL. Premier dokonał kilku nominacji na stanowiskach rządowych, zamykając tym samym sprawę rekonstrukcji gabinetu.

W mediach najbardziej jednak widoczne były spory i dyskusje związane z wysokością podatków. Wydarzeniom związanym z proponowaną przez rząd reformą podatkową dramatyzmu i tempa dodawał upływający czas, w którym podatki powinny zostać uchwalone przez parlament i zaaprobowane przez prezydenta. Nasz sondaż realizowaliśmy w okresie, kiedy rozgrywały się wydarzenia z tym związane, ostatnim zaś akordem, którego echa mogły dotrzeć jedynie do części respondentów, była propozycja odrzucenia projektu rządowego w komisji, zakończenia dyskusji i ponownego zgłoszenia go na forum parlamentu jako wniosku mniejszości. Ustawa podatkowa została skierowana do Senatu już po terminie badania.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (114), 10-15 listopada ‘99, reprezentatywna próba losowo-adresowa dorosłej ludności Polski (N=1089).

Gdyby wybory parlamentarne odbywały się w połowie listopada, udział w nich wzięłoby 59% ankietowanych, czyli dokładnie tyle samo, ile w październiku.

**POPARCIE DLA PARTII I UGRUPOWAŃ POLITYCZNYCH WŚRÓD OSÓB DEKLARUJĄCYCH UDZIAŁ
W POTENCJALNYCH WYBORACH PARLAMENTARNYCH**

Partie i ugrupowania polityczne	'98			'99											
	X	XI	XII	I	II	III	IV ₍₁₎	IV ₍₂₎	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI
	w procentach														
SLD	29	30	28	27	29	28	28	29	30	31	33	34	33	35	31
AWS	38	28	29	28	22	22	23	23	22	24	20	16	17	17	20
UW	7	12	12	11	15	9	7	8	10	9	7	9	10	10	10
PSL	8	8	9	9	11	9	11	10	8	9	8	11	8	7	9
UP	4	3	6	7	7	5	3	5	4	6	4	5	6	5	4
KPEiR	-	-	-	3	2	3	2	4	2	2	2	2	2	3	3
ROP	2	3	3	2	3	4	3	4	3	3	3	2	2	3	3
ChD III RP	-	-	-	1	1	1	2	1	2	2	2	2	1	2	2
KPEiR RP	-	-	-	2	1	1	1	2	2	1	1	2	1	1	2
UPR	-	-	-	-	-	2	1	1	2	1	2	1	2	1	2
ZZR „Samoobrona”	-	-	-	-	-	2	2	2	2	2	1	1	2	1	1
PLD	-	-	-	-	-	1	0	0	1	1	0	1	1	1	1
Inna partia	4	5	3	3	2	3	1	1	1	1	3	2	2	1	1
Trudno powiedzieć	7	11	9	8	8	11	15	10	12	9	14	13	13	12	12
N	678	657	620	650	635	601	610	605	629	658	629	632	685	659	637

Podobnie jak w ubiegłych miesiącach niekwestionowanym liderem rankingu ugrupowań cieszących się największym poparciem pozostaje SLD. Listopadowe notowania tej partii nie są jednak dla niej tak pomyślne jak miesiąc temu. Obecnie 31% ankietowanych (o 4 punkty procentowe mniej niż w październiku) deklaruje, że w ewentualnych wyborach oddałoby swój głos na SLD. Jest to pierwszy po kilku miesiącach wzrostu liczący się spadek poparcia dla tego ugrupowania. Ostatnie miesiące były bowiem okresem wyjątkowo dobrej passy tej partii i uzyskiwania przez nią rekordowo wysokich notowań. Obecnie poparcie dla Sojuszu jest takie samo jak w czerwcu, a więc na poziomie sprzed wakacyjnego wzrostu popularności.

Na drugim miejscu w naszym rankingu niezmiennie lokuje się AWS. W listopadzie na ugrupowanie to oddałby swój głos co piąty potencjalny uczestnik wyborów (20%). Inaczej niż w przypadku jego politycznego antagonisty, w porównaniu z ubiegłym miesiącem rejestrujemy niewielki wzrost poparcia dla AWS (o 3 punkty procentowe). Po trwającym ostatnie trzy miesiące okresie stabilizacji notowań tego ugrupowania na wyjątkowo niskim poziomie, listopad przyniósł swego rodzaju „odbicie od dna”. Tym samym druzgocąca w październiku (ponaddwukrotna) przewaga SLD nad jego głównym rywalem wyraźnie się zmniejszyła, choć nadal pozostaje znaczna. Zmianę notowań obu głównych ugrupowań naszej sceny politycznej należy wiązać, jak się wydaje, przede wszystkim z przebiegiem parlamentarnej batalii o podatki. Można sądzić, że styl walki o niedopuszczenie do uchwalenia nowych stawek podatkowych zastosowany przez polityków reprezentujących SLD raczej nie przysporzył tej partii zwolenników, wręcz przeciwnie - mógł przypomnieć potencjalnym wyborcom mniej stonowane oblicze tego ugrupowania. Z drugiej strony zaostrzenie sporu o podatki i jego wyraźna polityzacja mogły wpłynąć na motywowaną „politycznie” mobilizację zwolenników AWS, nawet tych niezadowolonych z polityki prowadzonej przez koalicję rządową czy krytycznie oceniających poszczególne jej elementy, co w sumie mogło przyczynić się do niewielkiej poprawy notowań tego ugrupowania.

Ostatnie tygodnie nie przyniosły istotnych zmian w poziomie poparcia dla pozostałych partii, w tym drugiego z partnerów tworzących koalicję rządową. Notowania Unii Wolności pozostają stabilne - podobnie jak we wrześniu i październiku za ugrupowaniem tym opowiada się co dziesiąty potencjalny wyborca. Nieznacznie mniejszym poparciem niż partia Leszka Balcerowicza cieszy się PSL. Na ugrupowanie to głosowałoby obecnie 9% respondentów wybierających się do urn, a więc minimalnie więcej (o 2 punkty procentowe) niż przed miesiącem.

Sądząc z listopadowych deklaracji ankietowanych, pozostałe ugrupowania nie miałyby raczej szans na wejście do parlamentu. Na granicy progu wyborczego kształtuje się poparcie dla UP (4%). Mniejsze odsetki respondentów deklarują chęć głosowania na ROP i KPEiR (po 3%). Na jeszcze mniej głosów mogłyby liczyć ChD III RP, UPR i KPEiR RP (po 2%), całkiem nieznaczne poparcie zyskałyby PLD i ZZR „Samoobrona” (po 1%).

Na koniec warto jeszcze przypomnieć, że - w odróżnieniu od pozostałych firm badawczych zajmujących się analizą preferencji wyborczych Polaków - w naszym zestawieniu poza zwolennikami poszczególnych ugrupowań uwzględniamy także odsetek osób zapowiadających swój udział w wyborach, ale jeszcze niezdecydowanych na kogo oddać swój głos. Obecnie więcej niż co ósmy potencjalny uczestnik wyborów nie wie, któremu z ugrupowań powierzyłby swój mandat wyborczy.

Opracowała
Agnieszka CYBULSKA

A N E K S

Tabela 1. Gdyby w najbliższą niedzielę odbywały się wybory do Sejmu i Senatu, to czy wziął(ę)by Pan(i) w nich udział? 1 - Na pewno wziął(ę)bym w nich udział; 2 - Nie wiem, czy wziął(ę)bym w nich udział; 3 - Na pewno nie wziął(ę)bym w nich udziału (%)

	1	2	3	Liczba osób
Ogółem	59	21	20	1089
Płeć				
Mężczyźni	62	17	21	516
Kobiety	56	25	19	573
Wiek				
18-24 lat	54	28	18	156
25-34	55	27	17	192
35-44	62	20	18	222
45-54	60	17	23	200
55-64	66	13	21	139
65 lat i więcej	56	22	22	180
Miejsce zamieszkania				
Wies	57	22	21	401
Miasto do 20 tys.	57	21	22	128
20 - 100 tys.	65	24	11	213
101 - 500 tys.	59	18	23	210
501 tys. i więcej mieszk.	56	20	24	136
Wykształcenie				
Podstawowe	52	23	24	308
Zasadnicze zawodowe	49	25	26	251
Średnie	66	20	15	415
Wyższe	74	14	12	115
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	68	18	14	91
Prac.umysł.niż.szczebła	71	20	9	119
Pracownicy fiz.- umysł.	54	27	19	62
Robotnicy wykwalifikowani	52	22	26	102
Robotnicy niewykwalifik.	38	32	30	35
Rolnicy	61	25	14	70
Pracujący na własny rach.	66	17	17	59
Bierni zawodowo				
Renciści	51	17	33	123
Emeryci	62	19	19	215
Uczniowie i studenci	71	16	13	63
Bezrobotni	47	29	24	90
Gospodynie domowe i inni	50	26	24	60
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	71	20	9	206
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	58	24	18	107
sekt. pryw. poza rolnict.	55	20	26	179
prywatnym gosp. rolnym	63	22	15	82
Dochody na jedną osobę				
Do 275 zł	50	26	24	151
276 - 399	51	29	20	126
400 - 549	58	18	23	250
550 - 799	66	18	16	181
Powyżej 799 zł	72	13	15	152
Ocena własnych war. mater.				
Złe	49	20	31	329
Średnie	62	24	14	494
Dobre	66	19	16	266
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	59	12	29	66
Raz w tygodniu	61	23	16	568
1-2 razy w miesiącu	54	24	22	182
Kilka razy w roku	57	17	26	183
W ogóle nie uczestniczy	56	21	22	90
Poglądy polityczne				
Lewica	73	15	12	254
Centrum	53	23	24	320
Prawica	70	18	12	289
Trudno powiedzieć	38	30	33	222

Tabela 2. Na kandydatów której partii lub ugrupowania głosował(a)by Pan(i) w tych wyborach?

(%)

	AWS	ChD III RP	KPEiR	KPEiR RP	PSL	PLD	ROP	SLD
Ogółem	20	2	3	2	9	1	3	31
Płeć								
Mężczyźni	18	2	3	1	12	1	3	35
Kobiety	22	2	3	2	7	1	3	26
Wiek								
18-24 lat	24	0	0	0	2	2	7	19
25-34	13	0	1	1	13	1	2	28
35-44	20	3	1	0	9	1	4	32
45-54	23	2	0	1	7	0	3	36
55-64	19	3	8	4	14	1	3	39
65 lat i więcej	25	2	9	4	11	1	2	29
Miejsce zamieszkania								
Wieś	18	2	3	1	21	1	3	26
Miasto do 20 tys.	15	2	5	2	5	1	4	38
20 - 100 tys.	23	3	2	3	3	2	1	33
101 - 500 tys.	20	1	3	2	2	1	7	34
501 tys.i więcej mieszk.	28	0	0	0	2	0	2	30
Wykształcenie								
Podstawowe	20	2	5	4	17	1	3	26
Zasadnicze zawodowe	22	2	1	1	13	2	1	29
Średnie	19	1	3	1	5	1	5	35
Wyższe	22	1	2	0	4	2	2	29
Grupa społ.-zaw. pracujący								
Kadra kier., inteligencja	19	0	2	0	1	0	2	30
Prac.umysł.niż.szczebła	23	0	0	0	7	0	6	37
Pracownicy fiz.-umysł.	15	0	0	0	2	1	0	38
Robotnicy wykwalifikowani	22	0	0	0	5	3	9	33
Robotnicy niewykwalifik.	51	0	0	8	5	0	0	11
Rolnicy	14	5	0	0	4	0	2	13
Pracujący na własny rach.	14	3	0	0	4	0	7	33
Bierni zawodowo								
Renciści	20	2	8	3	12	1	2	34
Emeryci	22	2	9	6	12	1	1	31
Uczniowie i studenci	18	0	0	0	0	4	8	19
Bezrobotni	21	5	0	0	7	2	0	35
Gospodynie domowe i inni	16	6	4	0	5	0	0	40
Pracuje w:								
inst. państw., publicznej	21	0	2	0	7	1	4	36
spółce właścicieli	16	0	0	3	3	1	10	36
prywatnych i państwa	22	1	0	1	2	0	3	28
sekt. pryw. poza rolnict.	20	6	0	0	42	0	1	11
prywatnym gosp. rolnym								
Dochody na jedną osobę								
Do 275 zł	18	6	2	1	10	3	2	29
276 - 399	13	0	4	3	15	0	8	30
400 - 549	20	0	3	3	6	3	3	38
550 - 799	15	3	1	3	9	0	3	31
Powyżej 799 zł	21	0	5	0	2	2	4	36
Ocena własnych war. mater.								
Złe	14	5	3	1	10	1	4	37
Średnie	21	1	4	2	13	2	4	28
Dobre	24	1	1	2	2	1	1	29
Udział w prakt. religijnych								
Kilka razy w tygodniu	47	3	2	3	6	2	6	7
Raz w tygodniu	24	2	5	1	12	1	2	23
1-2 razy w miesiącu	17	3	0	3	9	0	0	42
Kilka razy w roku	9	0	1	2	3	2	10	53
W ogóle nie uczestniczy	2	2	0	3	3	2	0	37
Poglądy polityczne								
Lewica	2	0	4	0	10	1	0	70
Centrum	11	3	3	2	13	2	3	26
Prawica	48	2	2	2	5	0	7	3
Trudno powiedzieć	14	2	3	4	12	2	2	20

Tabela 2 cd. Na kandydatów której partii lub ugrupowania głosował(a)by Pan(i) w tych wyborach?
(%)

	UPR	UP	UW	ZZR "Samo- obrona"	Inna partia	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	2	4	10	1	1	12	637
Płeć							
Mężczyźni	2	2	9	1	1	8	316
Kobiety	1	5	10	0	1	16	320
Wiek							
18-24 lat	6	4	17	3	0	16	84
25-34	1	7	16	0	0	18	105
35-44	0	5	12	0	2	12	138
45-54	3	3	7	1	3	11	120
55-64	0	1	3	0	1	5	90
65 lat i więcej	0	1	4	0	2	10	99
Miejsce zamieszkania							
Wieś	0	4	3	1	1	15	228
Miasto do 20 tys.	3	1	11	0	1	11	74
20 - 100 tys.	2	3	9	0	3	13	137
101 - 500 tys.	2	1	12	2	2	11	123
501 tys.i więcej mieszk.	3	8	25	0	0	3	75
Wykształcenie							
Podstawowe	0	3	0	1	1	17	160
Zasadnicze zawodowe	0	6	5	3	2	13	123
Średnie	3	2	14	0	1	10	269
Wyższe	3	6	20	0	2	8	85
Grupa społ.-zaw. pracujący							
Kadra kier., inteligencja	6	5	19	0	2	14	62
Prac.umysł.niż.szczebla	0	5	16	0	2	4	85
Pracownicy fiz.-umysł.	0	9	12	0	0	24	34
Robotnicy wykwalifikowani	0	9	7	0	4	8	52
Robotnicy niewykwalifik.	0	9	9	0	0	7	13
Rolnicy	1	4	0	4	0	11	43
Pracujący na własny rach.	0	0	24	6	0	9	39
Bierni zawodowo							
Renciści	1	1	5	0	0	11	61
Emeryci	0	1	4	0	2	9	132
Uczniowie i studenci	12	4	20	0	0	16	44
Bezrobotni	0	1	0	2	2	26	42
Gospodynie domowe i inni	0	5	2	0	0	22	30
Pracuje w:							
inst. państw., publicznej	3	5	13	0	3	7	145
spółce właścicieli							
prywatnych i państwa	0	3	11	0	0	18	59
sekt. pryw. poza rolnict.	1	8	20	2	1	10	98
prywatnym gosp. rolnym	1	3	0	3	0	13	52
Dochody na jedną osobę							
Do 275 zł	0	9	3	1	1	15	75
276 - 399	2	0	1	1	3	19	63
400 - 549	0	3	7	0	2	13	146
550 - 799	2	4	16	0	1	12	118
Powyżej 799 zł	1	5	21	1	0	4	108
Ocena własnych war. mater.							
Złe	2	2	4	1	3	14	159
Średnie	2	5	6	0	1	11	304
Dobre	1	3	21	1	1	12	174
Udział w prakt. religijnych							
Kilka razy w tygodniu	0	1	5	0	5	12	39
Raz w tygodniu	2	2	10	0	1	14	349
1-2 razy w miesiącu	1	10	4	1	1	9	96
Kilka razy w roku	0	4	6	0	0	9	102
W ogóle nie uczestniczy	5	0	29	4	2	10	51
Poglądy polityczne							
Lewica	0	4	5	0	0	5	184
Centrum	1	5	10	2	3	16	169
Prawica	4	3	16	0	1	7	201
Trudno powiedzieć	2	3	3	0	1	31	83